

Gezinshuis starten:

ervaringen uit pilootproject Simbahuizen

SOS Kinderdorpen België in samenwerking
met agentschap Opgroeien

SOS
KINDERDORPEN

Opgroeien

Een pilootproject in samenwerking met het agentschap Opgroeien

Samen met het agentschap Opgroeien startten we drie jaar geleden een nieuwe vorm van opvang voor kinderen die (tijdelijk) niet thuis kunnen opgroeien: de Simbahuizen. Binnen het pilootproject konden we het concept van gezinshuizen in Vlaanderen verkennen en vormgeven. In deze brochure trachten we de opstart van de Simbahuizen van begin tot eind weer te geven, zodat dit ook een inspiratie kan zijn voor anderen bij de opstart van gezinshuizen.

Dit pilootproject wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Overheid.

Opgroeien

Over SOS Kinderdorpen
SOS Kinderdorpen is een internationale, niet-gouvernementele organisatie, politiek en religieus neutraal, die zich sinds 1949 inzet voor kinderen die de ouderlijke zorg verloren of dreigen deze te verliezen. Als erkende jeugdhulporganisatie in Vlaanderen en Wallonië, vangen we ook in België kinderen op in kleinschalige en familiale omgeving. We werken samen met families in moeilijke situaties, om hen in hun kracht te zetten en een omgeving te creëren die een optimale ontwikkeling van hun kinderen toelaat.

“We waren zot om eraan te beginnen,
maar ik zou het elke keer opnieuw doen.”

Was het dat waard?

Ik ga die dag nooit vergeten. De dag dat onze begeleiders afscheid namen van onze leefgroep in Liedekerke. De dag dat we een uitstekend team moesten laten gaan in ruil voor een onzekere toekomst.

Was het dat waard?

De buurt was kwaad. Vrijwilligers ontgoocheld. Donateurs en bedrijfspartners verward. Ze hielden van het project. Wij ook.

Was het dat waard?

Zo veel om uit te zoeken. Selectie, omkadering, statuut, vergoeding. Zoveel hindernissen om te nemen. Zoveel instabiliteit voor alle mensen rondom het project.

De eerste Simba-ouder stond al klaar om de laatste twee kindjes uit de leefgroep op te vangen. De andere drie Simba-ouders kwamen er één voor één bij. En zo staan er vandaag vier sterke Simbahuizen.

Vier sterke Simbahuizen waar jonge kinderen een veilige plek vinden. Een plek waar een betrouwbare volwassene er altijd voor hen is. 24/24, 7/7. Professionals in de zorg die over de tijd en vaardigheden beschikken om voorbij gedrag te kijken en heel precies in te spelen op de behoefte van elk kind. Een plek waar veilige hechting en ontwikkeling alle kansen krijgen.

Vier sterke Simbahuizen waar ook de ouders deel van uitmaken. Waar Simba-ouder en familiebegeleider de ruimte hebben om te bouwen aan één sterk team dat er staat voor de kinderen, samen met de ouders.

Vier sterke Simbahuizen waar de zorg om kinderen terugkeert naar de samenleving. Waar de partner van de Simba-ouder mee zorgt, de grootouders paraat staan, de tieners van de Simba-ouder speelkameraadjes worden, de burens een handje toesteken wanneer het kan.

En of het dat allemaal waard was. Dubbel en dik. Dat zie ik aan de kinderen. Aan de ontwikkeling die ze doormaken. Hun taalvaardigheid, hun emotionele intelligentie, hun hechting naar ouders én Simba-ouder.

Nu ik weet wat er vandaag staat, wat het effect is op de kinderen, op de gezinnen die we de afgelopen twee jaar opgevangen en begeleid hebben: we waren zot om eraan te beginnen, maar ik zou het elke keer opnieuw doen.

Hilde Boeykens
Directrice

© Quirine Cuyle

INHOUD

1. Waarom Simbahuizen?

2. Wat zijn Simbahuizen?

- A. Het alledaags gezinsleven bij één beschikbare professionele zorgouder
- B. De intensieve samenwerking met familie en netwerk
- C. De verbinding met een multidisciplinair team

3. Wie doet wat?

4. Wat houdt de job van Simba-ouders in?

- A. De dagelijkse zorg voor de kinderen
- B. Een actieve rol in het proces van gedeeld ouderschap

5. Hoe verloopt de selectie van een Simba-ouder?

6. Welk arbeidsstatuut heeft een Simba-ouder?

7. Welke ondersteuning biedt het multidisciplinair Simbateam?

8. Hoe verloopt het begeleidingstraject?

Colofon

VU: Hilde Boeykens
Redactie: SOS Kinderdorpen België
Foto's: Archief SOS, Quirine Cuyle
Cover: © Gerhard Berger
Vormgeving: www.magelaan.be

Datum van uitgave: november 2021

1

Waarom Simbahuizen?

De eerste duizend dagen van kinderen zijn cruciaal voor hun ontwikkeling. In een liefdevolle en veilige omgeving, met de voortdurende aandacht en nabijheid van vaste opvoedingsfiguren, krijgen ze de kans om zich veilig te hechten. Wanneer die warme omgeving ontbreekt, brengt dat hun ontwikkeling in gevaar. Dat kan gevolgen hebben voor de rest van hun leven.

Van leefgroep naar gezinshuis

Daarom is het belangrijk om snel een goede oplossing te vinden wanneer jonge kinderen door een verontrustende situatie niet thuis kunnen opgroeien. In onze kleinschalige en familiale leefgroep in Liedekerke verbleven sinds 2009 acht jonge kinderen en werkten we intensief samen met hun ouders, met het oog op een terugkeer naar huis. Om nog beter tegemoet te komen aan de ontwikkelingsnoden van de allerjongste kinderen, besloten we het principe van kleinschalige familiale opvang nog verder door te drijven en richtten we gezinsgerichte zorg op onder de naam 'Simbahuizen'.

Kleinschalige familiale zorg door een professionele zorgouder

Simbahuizen zijn onze invulling van gezinshuizen, een nieuwe vorm van jeugdhulp in Vlaanderen. In een Simbahuis kunnen kinderen zich in huiselijke sfeer veilig hechten aan een vaste professionele zorgouder, de Simba-ouder, die intensief samenwerkt met de ouders en wordt ondersteund door een multidisciplinair team. Drie sleutelementen typeren een Simbahuis:

- Het alledaags gezinsleven bij één beschikbare professionele zorgouder
- De intensieve samenwerking met familie en netwerk
- De verbinding met een multidisciplinair team

Gezinsvormen in de Vlaamse jeugdhulp

De beweging richting vernieuwende kleinschalige opvangvormen in de Vlaamse Jeugdhulp is ingezet. Ook internationaal wordt sterk aangestuurd op het kleinschaliger en gezinsgericht maken van de jeugdhulp, onder meer in de VN Resolutie voor de Rechten van het Kind 2019. We geloven dat kleinschalige familiale zorg met professionele zorgouders hier een antwoord op kan bieden en een waardevolle aanvulling vormt op diverse bestaande vormen van jeugdhulp.

SIMBAHUIZEN IN HET KORT

Wat?

- Kleinschalige, familiale opvang
- Voor één tot vier jonge kinderen
- Bij een professionele Simba-ouder thuis
- Voor een periode van maximaal twee jaar
- Waar intensieve samenwerking met de ouders centraal staat

Voor wie?

- Jonge kinderen tussen nul en drie jaar, en hun broers en zussen tot zes jaar
- die tijdelijk niet in hun gezin kunnen opgroeien door een verontrustende situatie.
- Ouders zijn tijdelijk niet in staat om te beantwoorden aan ontwikkelingsnoden van hun kinderen,
- maar beschikken wel over voldoende potentieel om dit te veranderen.

Met welk doel?

1. Nieuwe veilige hechtingservaring bij de kinderen toelaten
2. Ontwikkeling van de kinderen stimuleren
3. Ouders begeleiden in alle levensdomeinen die het ouderschap mogelijk maken
4. Ouders participatief versterken in hun rol als ouder
5. Snel een terugkeer naar huis mogelijk maken (op een termijn van maximaal twee jaar)

“Met onze Simbahuizen willen we tegemoetkomen aan de noden van de allerjongste kinderen.”

2

Wat zijn Simbahuizen?

Simbahuizen zijn onze invulling van gezinshuizen, een nieuw type opvang in de Vlaamse jeugdhulp. Ze vormen een aanvulling op het bestaande jeugdhulp-aanbod en vinden hun plek naast pleegzorg en residentiële voorzieningen. Drie sleutelementen typeren een Simbahuis:

A. Het alledaags gezinsleven bij één beschikbare professionele zorgouder

In een Simbahuis verblijven jonge kinderen bij een Simba-ouder thuis. De Simba-ouder, **een professionele zorgouder**, neemt de dagelijkse zorg voor de kinderen op. De term 'professioneel' betekent dat de Simba-ouder over de nodige competenties en vaardigheden beschikt, maar ook dat het een betaalde job is en de Simba-ouder dus over de tijd en (mentale) ruimte beschikt om aanwezig te zijn.

Tijdens de opvangperiode staan **veilige hechting en ontwikkeling** op maat centraal. In het gezin van de Simba-ouder vinden de kinderen de individuele aandacht, hechtingsmogelijkheden en stabiliteit van het gewone gezinsleven. Ze mogen 'er zijn' en ze hebben het gevoel erbij te horen, binnen het bestaande gezinsleven en netwerk van de Simba-ouder.

B. De intensieve samenwerking met familie en netwerk

Voor een optimale ontwikkeling van het kind, werken Simba-ouders samen met de ouders aan de opvoeding en de toekomst van het kind. Het principe van **gedeeld ouderschap** staat centraal.

In het gedeeld ouderschap zijn Simba-ouders en ouders gelijkwaardige partners in het ouderschap. Ze versterken elkaar in hun rol als opvoeder en communiceren op een transparante manier over wat beter kan. Vanuit een **openheid en betrokkenheid** biedt de Simba-ouder de ouder voortdurend kansen om te leren in een informele sfeer. We nodigen de ouders uit om maximaal aanwezig te zijn in het leven van hun kinderen.

C. De verbinding met een multidisciplinair team

Een Simbahuis leeft niet op een eiland, maar staat in verbinding met andere Simbahuizen en wordt ondersteund door een **multidisciplinair team**, bestaande uit een teamcoördinator en familiebegeleiders.

Die ondersteuning door een professioneel team is **onmisbaar**. Regelmatige coaching door het team zorgt ervoor dat Simba-ouders zich ondersteund voelen in hun opdracht. Via familiebegeleiding werkt het team intensief samen met de ouders van de kinderen, met het oog op een terugkeer naar huis van de kinderen.

Geïnspireerd op de gezinshuizen in Nederland

In Nederland bestaat er al heel wat praktijkervaring met gezinshuizen. Het is er al meer dan tien jaar een erkende vorm van jeugdhulp. Een gezinshuis wordt er gedefinieerd als "een kleinschalige vorm van jeugdhulp georganiseerd vanuit een natuurlijk gezinssysteem waar gezinshuisouders volgens het 24x7-principe opvoeding, ondersteuning en zorg bieden aan bij hen in huis geplaatste kinderen en jongeren die tijdelijk of langdurig zijn aangewezen op intensieve en professionele hulpverlening als gevolg van beschadigende ervaringen en/of complexe problematiek".

3 Wie doet wat?

Tijdens het verblijf van kinderen in een Simbahuis, werken verschillende actoren samen rond de optimale ontwikkeling van de kinderen en de terugkeer naar huis.

Kinderen:

- Kunnen nieuwe veilige hechtingservaringen opdoen met de Simba-ouders
- Krijgen kansen om zich in een aangepaste, veilige en voorspelbare omgeving verder te ontplooiën
- Kunnen, gesteund door de pedagogische veiligheid die ze krijgen van de Simba-ouder, opnieuw positief verbinden met hun eigen ouders

Simba-ouders:

- Nemen de dagelijkse zorg van de kinderen op in hun eigen huis
- Bieden de kinderen nieuwe veilige hechtingservaringen
- Stimuleren de ontwikkeling van de kinderen in het dagelijkse leven
- Werken vanuit het principe van gedeeld ouderschap intensief samen met de ouders en helpen hen om hun rol als ouder opnieuw op te nemen

Coördinator:

- Organiseert de selectie van de Simba-ouders
- Bewaakt de kwaliteit, de veiligheid en de duurzaamheid van de trajecten
- Coacht de familiebegeleiders en Simba-ouders
- Doet de beeldvorming van de aangemelde gezinnen
- Maakt de werking bekend binnen het (regionaal) zorglandschap en zet relevante samenwerkingsverbanden op

Familiebegeleiders:

- Begeleiden en versterken de ouders in hun ouderschap
- Vergroten het netwerk rondom het gezin
- Ondersteunen het proces van gedeeld ouderschap tussen Simba-ouder en ouder
- Zorgen voor maximale samenspraak en participatie van de kinderen

Ouders:

- Zien de nood tot verandering en zijn in staat om de verandering te realiseren die nodig is om te beantwoorden aan ontwikkelingsnoden van hun kinderen
- Delen doorheen dit proces het ouderschap met de Simba-ouders
- Blijven de belangrijkste verantwoordelijken voor de zorg om hun kinderen

Multidisciplinair Simbateam

Deze figuur geeft de verbinding tussen de actoren weer.

Het belang van een goede beeldvorming

We vertrekken vanuit een fundamenteel respect voor de ouders. We beschouwen hen als volwaardige personen, die taken te vervullen hebben binnen verschillende levensdomeinen. We zoeken samen met hen uit hoe dit op evenwichtige manier vorm kan krijgen, zodat ouderschap haalbaar en mogelijk wordt. Het welzijn en de veiligheid van de kinderen staan daarbij steeds centraal.

Het is heel belangrijk om van bij de start een goed beeld te hebben over de moeilijkheden en het potentieel tot verandering bij het gezin. Wat loopt er fout en

kunnen we dit op een termijn van maximaal twee jaar veranderen? Daarom gaan we voor de start zorgvuldig na wat de voornaamste moeilijkheden zijn op vlak van veiligheid, hechting en ontwikkeling van het kind, alsook op vlak van ouderschap en andere levensdomeinen van het gezin. Dit aan de hand van observaties, klinische inschattingen en gesprekken met ouders en andere betrokkenen. Op basis van deze beeldvorming beslissen we of we een begeleidingstraject binnen de Simbahuizen opstarten.

4 Wat houdt de job van Simba-ouders in?

De Simba-ouders waarmee we samenwerken, staan in voor de dagelijkse zorg van de kinderen. Ze nemen ook een actieve rol op in het proces van gedeeld ouderschap. Ze doen dat op zelfstandige basis, met SOS Kinderdorpen als opdrachtgever.

A. De dagelijkse zorg voor de kinderen

- Bieden van nieuwe veilige hechtingservaringen
- Bieden van continuïteit tijdens het zorgtraject (als betrouwbare zorgfiguur)
- Stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen in het dagelijkse leven op alle levensdomeinen
- Voorbij gedrag, (trauma)sensitief-responsief reageren op de noden van de kinderen
- Waarborgen van de veiligheid en de integriteit van de kinderen

De Simba-ouders bieden de kinderen de geborgenheid van een thuis en stimuleren hen in het dagelijks leven. Ze zijn alert voor de signalen die het kind geeft en proberen te begrijpen wat het kind bedoelt. Ze reageren door op een warme en ondersteunende manier in te spelen op deze signalen. In die veilige en stimulerende omgeving

komt de optimale ontwikkeling van jonge kinderen het best tot uiting. De kinderen durven vanuit deze nieuwe veilige hechtingservaringen opnieuw aan de slag met afstand en nabijheid, aangespoord maar ook beschermd door de veilige zorgfiguur van de Simba-ouder. Dat laat hen toe

om bij zichzelf talenten en competenties te ontdekken, zichzelf als persoon te leren waarderen en op zichzelf te vertrouwen, wat ze meenemen tot in hun volwassen leven.

Simba-ouder: "Ik heb met de kinderen heel erg gewerkt op hun taalachterstand en emoties die in de knoop zaten. Door samen met hen te schilderen met kleuren, met poppen te spelen en tijdens die activiteiten hun gevoelens te laten uiten, in gesprek te gaan met hen, op een laagdrempelige manier. Dan komen er veel dingen los. Dat is er intensief mee bezig zijn. We hebben ook bijkomende spelbegeleiding gezocht, omdat ik merkte dat hun moeilijkheden dieper zijn dan mijn ervaring reikte."

"Ik heb met de kinderen heel erg gewerkt op hun taalachterstand en emoties die in de knoop zaten."

B. Een actieve rol in het proces van gedeeld ouderschap

- Betrekken van de ouders in het opvoedingsproces van de kinderen
- Ouders versterken in hun ouderschap en pedagogische vaardigheden via informele contactmomenten

Gedeeld ouderschap betekent dat de Simba-ouder en ouder elkaar vinden in het samen creëren van een veilige en gezonde omgeving voor de kinderen. De ouder krijgt een actieve en gerespecteerde plaats. Zo komen kinderen niet in een loyaliteitsconflict en krijgen ze ruimte om ontwikkelingstaken aan te pakken. Vanuit een openheid en betrokkenheid biedt de Simba-ouder de ouder voortdurend kansen om te leren in een informele sfeer. De Simba-ouder laat de ouder toe om te kijken, doen en leren. De ouders zijn expert van hun kinderen en worden maximaal uitgenodigd om aanwezig te zijn in het leven van hun kind.

Simba-ouder: "Gedeeld ouderschap werkt in twee richtingen. Soms vroeg ik de papa advies over hoe ik de kinderen makkelijk in slaap kon brengen. Omgekeerd belde mama mij tijdens een bezoekmoment op omdat haar zoontje een driftbui had. 'Hoe pak jij dat thuis aan?', vroeg ze. Die wederkerigheid en gelijkwaardigheid zijn belangrijk. Zij kennen hun kinderen óók goed. Er zijn uiteraard pijnpunten, maar met een belerend vingertje zwaaien over wat beter kan, is zinloos." (citaat uit artikel Sociaal.net)

LEERPUNTEN

- **Om kwaliteitsvolle zorg en gedeeld ouderschap mogelijk te maken, verblijven in ieder Simbahuis tot maximaal vier kinderen.** Simba-ouders bepalen zelf hoeveel kinderen ze opvangen, rekening houdend met hun draagkracht en het aantal betrokken 'gezinssystemen'.
- **Simba-ouders dragen als zelfstandigen zelf de verantwoordelijkheid om samenwerkingen op te zetten met andere hulpverleners** in functie van de zorgnoden van de kinderen (bijv. via spelbegeleiding), wanneer ze merken dat het verblijf in hun Simbahuis de zorgnoden niet voldoende vervult.
- **Simba-ouders communiceren regelmatig en transparant** naar SOS Kinderdorpen over de begeleidingen aan de kinderen en de samenwerking met de ouders.
- **Simba-ouders zijn verantwoordelijk voor een kwaliteitsvolle hulpverlening** en scholen zich bij indien nodig.
- **Zelfzorg is een belangrijk thema binnen de Simbahuizen.** Het is aan de Simba-ouders om hier bewust aandacht voor te hebben, met het oog op hun eigen welzijn en dat van de kinderen. Het Simbateam neemt dit ter harte en staat de Simba-ouders hierin bij.

5 Hoe verloopt de selectie van een Simba-ouder?

Profiel van een Simba-ouder

Een Simba-ouder heeft bij voorkeur:

- Een opleiding in menswetenschappen (leerkracht, sociaal werk, opvoeder-begeleider...)
- Ervaring in de sociale sector in de brede zin
- Een gedegen kennis van de processen van hechting en ontwikkeling bij jonge kinderen

De nadruk ligt niet enkel op de opleiding van de Simba-ouder, maar evenzeer op de persoonlijkheid. We zoeken geen opvoeder, maar een Simba-ouder:

- Met een hart voor kinderen
- Met een specifieke persoonlijkheid
 - Ik-sterkte
 - Empathisch en het vermogen om te mentaliseren
 - Sensitief-responsief (emotioneel beschikbaar)
 - Zelfstandigheid en planmatig werken
 - Standvastig (ondersteunen, maar ook sturen)
 - Zelfreflectie (kritisch reflecteren)
 - Teamgeest
- Met een veerkrachtige partnerrelatie en/of netwerk
- Met een (ortho)pedagogische kijk, traumasensitief ouderschap
- Bereid tot vorming en bijscholing: levend leren

Selectieproces in vier stappen

Om te beslissen met welke Simba-ouders we samenwerken, doorlopen we een selectieproces van vier stappen:

- 1 Kennismaking en informatie.
- 2 Exploratief interview rond sociaal netwerk, partnerrelatie, werk, opvoedingsgeschiedenis, persoonlijkheid, pedagogische visie, pedagogische vaardigheden...
- 3 Digitale Vonk-assessment en bespreking
- 4 Synthesegesprek, besluit en opvolging

© Katerina Ilievska

STAP
1

Kennismaking en informatie

We organiseren een eerste **huisbezoek** bij de kandidaat Simba-ouder. We maken kennis met heel het gezin en luisteren naar hun verwachtingen en motivatie. We scheppen een eerlijk en helder beeld over de visie van onze organisatie en de verwachtingen die we hebben van een zelfstandige Simba-ouder.

STAP
2

Exploratief interview:

We gaan in **gesprek** met de Simba-ouder en diens partner over verschillende thema's. Het ecologisch model van opvoeding van Belsky wordt gebruikt als kader om dit gesprek te structureren en belangrijke factoren in kaart te brengen (sociaal netwerk, partnerrelatie, werk, eigen opvoedingsgeschiedenis...).

STAP
3

Digitale Vonk-assessment

De Simba-ouder legt een uitgebreide test af rond de persoonlijkheid, via de digitale **Vonk-assessment** (<https://petervonk.com/jeugdzorg/>). De resultaten vormen de basis voor een diepgaand gesprek met de kandidaat Simba-ouder, de coördinator en een ervaren gezinshuisouder.

STAP
4

Synthesegesprek:

De resultaten van het exploratief interview en Vonk-assessment worden besproken tijdens een **synthesegesprek**.

LEERPUNTEN

- **Voldoende tijd nemen voor de selectie** laat de kandidaten en onszelf toe om een weloverwogen beslissing te nemen. Te snel beslissen, omwille van te weinig kandidaten of de druk van bezetting, werkt contraproductief. In totaal duurt ons selectieproces tot vier maanden.
- **Een gezinshuis starten heeft impact op het hele gezin en netwerk van de Simba-ouder.** Het is van belang om deze impact proactief en expliciet te bespreken met de kandidaat-Simba-ouder en partner, om te onderzoeken wat dit betekent in hun dagelijks leven.
- **Wat betekent het om te starten als zelfstandige?** Deze vraag verdient bijzondere aandacht tijdens het selectieproces.
- **Een Simba-ouder heeft een ondersteunend netwerk nodig** ("It takes a village to raise a child"). Het is van belang om (in)formele steuncirkels (familie, vrienden, vaste babysit, vrijwilligers...) in kaart te brengen tijdens het selectieproces.
- **Het Simba-ouderschap start vanaf het selectieproces.** De toon van gelijkwaardigheid, verbindend samenwerken en heldere communicatie wordt hier gezet als basis voor een eventuele verdere samenwerking met de Simba-ouder.

6 Welk arbeidsstatuut heeft een Simba-ouder?

Simba-ouders werken als **zelfstandigen**, in opdracht van SOS Kinderdorpen. Het zelfstandigenstatuut heeft een aantal belangrijke kenmerken:

- De wil om als zelfstandige te werken
- De vrijheid van de werktijd
- De vrijheid van het werk
- Geen hiërarchische controle

- **De wil om als zelfstandige te werken:** De samenwerking tussen Simba-ouder en SOS Kinderdorpen wordt geregeld in een zelfstandige dienstenovereenkomst, waarin duidelijk is opgenomen dat de diensten worden verleend op vrije zelfstandige basis.
- **De vrijheid van de werktijd:** Simba-ouders kiezen zelf hoe ze hun tijd indelen, zolang het belang van de kinderen primeert. Ze moeten hun uren niet rechtvaardigen aan SOS Kinderdorpen.
- **De vrijheid van het werk:** Simba-ouders beslissen zelf hoe ze hun werk indelen en hun opdracht praktisch invullen, in lijn met het pedagogisch beleid van SOS Kinderdorpen. Ze hebben een resultaatsverbintenis van kwaliteitsvolle hulpverlening. Als opdrachtgever kan SOS Kinderdorpen algemene pedagogische richtlijnen geven, maar geen bevelen om de opdracht op een welbepaalde manier uit te voeren.
- **Geen hiërarchische controle:** De diensten van de Simba-ouder worden in volle onafhankelijkheid verstrekt, zonder gezagsverhouding. Simba-ouders communiceren wel duidelijk, regelmatig en transparant over de uitvoering van hun opdracht. De coaching en de periodieke ontmoetingen tussen SOS Kinderdorpen en de Simba-ouder worden ingegeven vanuit de behoefte om het welzijn van het kind centraal te stellen.

LEERPUNTEN

- **Het zelfstandigenstatuut heeft een positieve impact op het pedagogisch handelen** van de Simba-ouders: ze nemen expliciete regie over hun taken, voelen zich (pedagogisch) verantwoordelijk en werken erg op maat van de kinderen.
- **Op regelmatige basis gaan we het gesprek aan met Simba-ouders** over de uitvoering van de opdracht en thema's die daarbij komen kijken, zoals zelfzorg, een begeleiding die ten einde loopt...
- **Algemene pedagogische richtlijnen voor kwaliteitsvolle hulpverlening**, opgesteld door SOS Kinderdorpen, zijn belangrijke handvatten voor zelfstandige Simba-ouders bij het uitvoeren van hun opdracht.
- **SOS Kinderdorpen bewaakt de kwaliteit van de trajecten.** Indien de zelfstandige Simba-ouder de kwaliteit van het traject in gevaar brengt, kan een einde worden gesteld aan de dienstenovereenkomst, overeenkomstig de bepalingen in de overeenkomst.

Opgelet voor schijnzelfstandigheid

Zodra er sprake is van bijvoorbeeld een hiërarchische relatie tussen de zelfstandige en de opdrachtgever, bestaat er het risico op schijnzelfstandigheid. En dan kan de zelfstandige geherkwalificeerd worden als werknemer.

SOS Kinderdorpen heeft uit voorzorg gevraagd aan de Administratieve Commissie ter Regeling van de Arbeidsrelatie om de arbeidsrelatie te beoordelen. Volgens de Commissie is de arbeidsrelatie verenigbaar met de kwalificatie als zelfstandigen. De beslissing van de Commissie is gebaseerd op de dienstverleningsovereenkomst en de concrete praktische wijze waarop de samenwerking gebeurt.

Welke ondersteuning biedt het multidisciplinair Simbateam?

Een Simbahuis is geen alleenstaand eiland. Ondersteuning van het eigen netwerk, maar ook van een professioneel, sterk geëngageerd team is onmisbaar. Een multidisciplinair team, bestaande uit een coördinator en familiebegeleiders, biedt deze professionele ondersteuning.

Coördinator

- Selecteren van de Simba-ouders
- Bewaken van de kwaliteit, de veiligheid en de duurzaamheid van de trajecten, in lijn met het pedagogisch beleid van SOS Kinderdorpen
- Coachen van familiebegeleiders en Simba-ouders
- Beeldvorming van de aangemelde gezinnen
- Bekendmaken van de werking binnen het (regionaal) zorglandschap en opzetten van relevante samenwerkingsverbanden

De coördinator is verantwoordelijk voor de **selectie** van de Simba-ouders. In samenspraak met de Simba-ouders geeft de coördinator de begeleidingen mee vorm. De coördinator bewaakt de **kwaliteit, veiligheid en duurzaamheid** van de trajecten, in lijn met het pedagogisch beleid van SOS Kinderdorpen. Het welzijn van de kinderen staat daarbij steeds centraal. De coördinator **coacht** de Simba-ouders en familiebegeleiders, via algemene pedagogische richtlijnen die voor de kwaliteitsvolle hulpverlening noodzakelijk zijn. Om gezinnen toe te leiden naar de Simbahuizen, zorgt de coördinator voor de **beeldvorming** van aangemelde gezinnen, in onderlinge samenwerking met de consultant en andere hulpverleners rondom het gezin. Tot slot maakt de coördinator de werking van de Simbahuizen **bekend in de jeugdhulp**, via overleggroepen en andere contactmomenten met relevante actoren in de sector.

Familiebegeleiders

- Begeleiden en versterken de ouders in hun ouderschap en andere levensdomeinen
- De rol van vertrouwenspersoon voor de ouders opnemen (aanklampend werken, blijven staan en ouders niet loslaten)
- Vergroten van het netwerk rondom het gezin
- Ondersteunen van het proces van gedeeld ouderschap tussen Simba-ouder en ouder
- Zorgen voor maximale samenspraak en participatie van de kinderen

De familiebegeleiders bieden **begeleiding aan de ouders**, die vaak worstelen met tal van problemen, zoals slechte huisvesting, psychische klachten, financiële zorgen, conflictsituaties binnen het gezin, het ontbreken van een netwerk, enzovoort. In eerste instantie trachten ze een overzicht te krijgen van de levensdomeinen, met alle hulpbronnen die in het verleden al werden ingeschakeld. Samen met de ouders trachten ze hun netwerk uit te breiden en leefsituatie te stabiliseren. Pas als de ouders de regie over hun precare leefsituatie terugwinnen, komt er opnieuw mentale ruimte vrij voor het ouderschap. De familiebegeleiders werken samen met de ouder(s) aan pedagogische vaardigheden, tijdens individuele sessies en ouder-kindmomenten. Dit vraagt zeer intensieve begeleiding door de familiebegeleider, met soms meerdere huisbezoeken per week. De familiebegeleider werkt daarbij nauw samen met andere actoren zoals het OCMW, de school, de VDAB, Kind en Gezin, enzovoort.

"De mildheid naar elkaar en het vertrouwen keerden terug, we konden verder"

Naast de begeleiding van de ouders, speelt de familiebegeleider **een mediërende rol in het proces van gedeeld ouderschap** tussen de Simba-ouders en ouders. Soms raakt de relatie tussen Simba-ouders en ouders immers verstoord door botsende opvoedingspraktijken. Als kinderen na een bezoekmoment vertellen dat ze de hele dag gesnoept hebben, leidt dat tot gevoelens van woede en onmacht bij Simba-ouders die dagelijks gezond proberen te koken. Frustraties mogen niet blijven liggen. De familiebegeleider houdt constant voeling met zowel de ouders als de Simba-ouders. Als Simba-ouders verontwaardiging voelen, proberen ze altijd het kwetsbare perspectief van de ouders in te brengen: een precare situatie staat goed ouderschap soms in de weg.

Simba-ouder: "Op een bepaald moment liep het heel slecht tussen mama en mezelf. Ze had dreigementen geuit aan mijn adres, uit onvrede over een teruggeschroefde bezoekregeling. Ik voelde me niet meer veilig in m'n eigen huis en begon te twijfelen over de zin van al mijn inspanningen. De familiebegeleider organiseerde toen een gesprek dat hij medieerde. Daar had ik enorm veel schrik voor. Ik vreesde dat mama mijn angsten en grieven als een aanval zou beschouwen. Ons gesprek verliep emotioneel, maar kreeg tot mijn verwondering een mooie uitkomst. De mildheid naar elkaar en het vertrouwen keerden terug, we konden verder." (quote uit artikel Sociaal.net)

LEERPUNTEN

- **Een multidisciplinair team is onmisbaar** opdat de Simba-ouders zich ondersteund voelen in hun opdracht en de ouders via familiebegeleiding kunnen werken aan de terugkeer naar huis van de kinderen.
- **De gekendheid van de Simbahuizen is belangrijk** voor de toeleiding van gezinnen door verwijzers en de samenwerking met andere relevante diensten.
- **Vanuit de nood aan een centrale ontmoetingsplek, bouwen we aan een Simbahub die verbinding creëert** tussen het multidisciplinair team, de Simba-ouders, ouders, kinderen en andere betrokkenen.

Een open cultuur van vertrouwen

Het eerste wat we kinderen in onze zorg moeten kunnen bieden, is veiligheid. Onder onze zorg moeten ze maximaal beschermd zijn tegen geweld, zowel binnen onze projecten als daarbuiten. Daarom bouwen we aan een open cultuur van vertrouwen, hanteren we een doorleefd en participatief veiligheidsbeleid en waken we over kwaliteitsvolle zorg en begeleiding.

8 Hoe verloopt het begeleidings-traject

In de Simbahuizen begeleiden we ouders in alle levensdomeinen, opdat hun kinderen terug naar huis kunnen (op een termijn van maximaal twee jaar). Tegelijk bieden we hun kinderen binnen de setting van een Simbahuis een omgeving die toelaat tegemoet te komen aan hun ontwikkelingsuitdagingen.

Een begeleidingstraject verloopt in drie fasen:

Simba-ouder:	Familiebegeleider:
OPSTARTFASE	
<ul style="list-style-type: none"> rust en stabiliteit bieden aan de kinderen voltijds verblijf bieden aan de kinderen in het Simbahuis 	<ul style="list-style-type: none"> het professioneel en informeel netwerk van de ouders uitbreiden en de leefsituatie van de ouders stabiliseren verbinding maken tussen de Simba-ouder, ouder(s) en de kinderen: kaderen wat er gebeurt en waarom dit gebeurt
BEGELEIDINGSFASE	
<ul style="list-style-type: none"> de stem van de kinderen vertolken: wat hebben ze nodig, hoe beleven ze alles en welke zijn de bezorgdheden rond hun ontwikkeling? de ontwikkeling van de kinderen stimuleren in het dagelijkse leven op alle levensdomeinen en sensitief-responsief reageren op de noden van de kinderen deeltijds verblijf bieden aan de kinderen (de kinderen verblijven deels bij hun ouder(s), deels bij de Simba-ouder (als de veiligheid dit toelaat)) actief samenwerken met de ouders, in samenspraak met de familiebegeleiders 	<ul style="list-style-type: none"> de ouder(s) intensief begeleiden via huisbezoeken en ouder-kindmomenten samenwerken met de Simba-ouders, ouder(s), context, bredere hulpverlening het gedeeld ouderschap tussen Simba-ouders en ouders faciliteren, met bijzondere aandacht voor de stem van de ouders
TERUGKEERFASE	
<ul style="list-style-type: none"> sporadisch verblijf bieden aan de kinderen (de kinderen verblijven hoofdzakelijk bij hun ouder(s)) actief ondersteunen van een zachte overgang van Simbahuis naar de thuiscontext 	<ul style="list-style-type: none"> spilfiguur blijven met bredere hulpverlening en samenwerkingen op regelmatige basis samenzitten met ouder(s) en Simba-ouders

Tijdens de begeleiding bouwen we de bezoeken van de kinderen aan hun ouders systematisch op en appeleren we de ouders voortdurend op hun ouderschap. We ontslaan hen niet van hun ouderlijke verantwoordelijkheden.

Familiebegeleider: *“Binnen een begeleiding werken we steeds op tempo van de ouders. We hertalen steeds tot wat ons verbindt: het welzijn en de veiligheid van de kinderen. Die verbinding komt er enkel wanneer we vertrekken vanuit authentieke interesse en betrokkenheid in hun leefwereld. We werken steeds normaliserend, maar niet moraliserend. We creëren een veilige werkrelatie, waarin open en eerlijk spreken cruciaal is, voorbij de sociale wenselijkheid. Hiertoe zijn tijd, aanwezigheid, bereikbaarheid, betrokkenheid en onvoorwaardelijk vasthoudend engagement essentieel.”*

Wanneer een terugkeer naar huis niet mogelijk is
Soms blijkt een terugkeer naar huis niet mogelijk omdat de situatie thuis niet veilig genoeg is na onze begeleiding. We onderzoeken samen met het agentschap Opgroeien hoe we hier nog beter kunnen op inspelen, in functie van de noden van de kinderen. Wat primeert is een perspectief aanbieden waar kinderen langdurig en in alle veiligheid groot kunnen worden en hun ouders betrokken blijven op het leven van hun kinderen.

LEERPUNTEN

- **Doorheen een begeleiding is het belangrijk heel veel te investeren in de vertrouwensband** tussen ouders, Simba-ouders en familiebegeleider. Dit vertrouwen komt er door veel tijd samen door te brengen en ook ruimte te laten voor informeel contact.
- **Wanneer een Simba-ouder kinderen opvangt waarvan de ouders niet samenleven en er sprake is van verschillende 'gezinssystemen'**, betekent dat meer begeleidingstrajecten en dus meer werk voor familiebegeleider en Simba-ouder.
- **De begeleiding duurt zo kort als het kan en zo lang als nodig.** Een hereniging kan pas als we weten dat dit op een duurzame manier kan gerealiseerd worden voor ouder en kind. Er moet een vernieuwde pedagogische omgeving worden gerealiseerd waarbinnen ouder en kind optimaal samen kunnen groeien.
- **Familiebegeleiders, Simba-ouders en ouders wonen best in eenzelfde regio.** Te lange afstanden bemoeilijken de begeleidingen.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Opgroeien

**SOS
KINDERDORPEN**

SOS Kinderdorpen België vzw
Munthofstraat 40/1CD
1060 Brussel
welcome@sos-kinderdorpen.be
www.sos-kinderdorpen.be

Een Simbahuis voor de allerjongste kinderen in Vlaanderen

